

Uz sākumlapu>Nauda/naudas prasījumi>Aktīvu aizsardzība, kamēr tiek izskatīta prasība ES valstīs Aktīvu aizsardzība, kamēr tiek izskatīta prasība ES valstīs

Ungārija

1 Kādi ir dažādie pasākumu veidi?

2016. gada Civilprocesa kodeksa likumā CXXX ir paredzēti divu veidu juridiski pasākumi apstrīdēta prasījuma izpildes nodrošināšanai – pagaidu noregulējums un pagaidu izpilde, kas nodrošina aizsardzību, pirms ir pieņemts galīgs tiesas lēmums. Ir pieejami arī 1994. gada Likumā LIII par izpildi tiesas ceļā paredzētie aizsardzības pasākumi.

2 Kādi ir nosacījumi rīkojuma izdošanai par šiem pasākumiem?

2.1 Procesuālā kārtība.

Pagaidu noregulējumu nevar pieprasīt tiesvedības laikā un pirms nav iesniegts prasības pieteikums. Tiesa izvērtē pieteikumu par pagaidu noregulējumu, ja tā, pamatojoties uz prasības pieteikumu, var veikt tiesas procesa sagatavošanas posmu. Lēmums par pieteikumu par pagaidu noregulējumu tiesai jāpieņem steidzamā kārtā, t. i., ne vēlāk kā astoņu dienu laikā, un nekavējoties jāveic pasākumi. Pieņemot lēmumu, tiesai jāizvērtē, vai pasākumi pretējai pusei neradītu lielāku apgrūtinājumu salīdzinājumā ar apgrūtinājumu, kas pusei, kura lūdz pagaidu noregulējumu, rastos, ja pasākumu nebūtu, un jāņem vērā arī iespēja pieprasīt nodrošinājuma iemaksu. Tiesa ļauj pretējai pusei atbildēt uz pagaidu noregulējuma pieteikumu. Tiesa aicina lietas dalībniekus izteikt viedokli par pieteikumu tādā veidā, kādu tā uzskata par piemērotāko. Ja tiesa to uzskata par vajadzīgu pieteikuma izvērtēšanai, tā var izdot rīkojumu par pušu uzklaušīšanu, jo īpaši gadījumos, kad jālemj par nodrošinājuma iemaksu. Puses, kas neievēro uzklaušīšanai noteikto termiņu, nevar iesniegt pagarinājuma pieteikumu. Lemjot par pagaidu noregulējumu, pierādījumus var iegūt tikai tad, ja bez pierādījumiem nav iespējams pieteikumu izvērtēt pēc būtības. Tiesa var iegūt vajadzīgos pierādījumus arī tiesas procesa sagatavošanas posmā. Tiesa lemj par pagaidu noregulējuma pieteikumu, izdodot rīkojumu, ko var pārsūdzēt atsevišķi. Tiesa, saņemot pieteikumu, var grozīt rīkojumu. Rīkojums par pagaidu noregulējumu ir iepriekšēji izpildāms. Ja tiesa nav noteikusi citādi, rīkojuma izpildes termiņš sākas nākamajā dienā pēc tā rakstiskas paziņošanas. Rīkojums paliek spēkā, līdz tas tiek atcelts ar tiesas rīkojumu saskaņā ar pieteikumu, ko iesniegusi viena no pusēm, un pēc otras puses uzklaušīšanas, vai ar tiesas spriedumu vai citu lēmumu par tiesvedības izbeigšanu. Ja tiesa ar spriedumu vai citu lēmumu par tiesvedības izbeigšanu neatceļ lēmumu par pagaidu noregulējumu, tas zaudē spēku, kad pirmās instances spriedums kļūst galīgs. Ja tiesvedība tiek izbeigta vai tiek izbeigta pēc apturēšanas, pagaidu noregulējums zaudē spēku. Tiesai šis fakts jānorāda rīkojumā, ar kuru izbeidz tiesvedību vai paziņo par tiesvedības izbeigšanu. Tiesvedības pārtraukšana vai apturēšana neietekmē pagaidu noregulējuma sekas. Pieteikumu par pagaidu noregulējumu var iesniegt pirms prasības pieteikuma, ja prasītājs pierāda, ka kavēšanās, kas radīsies, iesniedzot pieteikumu pēc prasības ierosināšanas, visticamāk neļaus sasniegt rīkojuma par pagaidu noregulējumu mērķi. Pieteikums par pagaidu noregulējuma jāiesniedz kompetentajai tiesai, kuras jurisdikcijā ir tiesvedība. Ja teritoriālā jurisdikcija lietā ir vairāk nekā vienai tiesai, pieteikumu var iesniegt jebkurā no šīm tiesām. Izvēlētajai tiesai ir izņēmuma jurisdikcija attiecībā uz ierosināto tiesvedību. Uz obligātu juridisko pārstāvību tiesā attiecas vispārējie civilprocesa noteikumi. Tiesa pieteikumu par pagaidu noregulējumu izskata prioritāri. Lēmumā par pagaidu noregulējuma rīkojumu tiesa nosaka termiņu tiesvedības sākšanai, kas nedrīkst būt ilgāks par 45 dienām no lēmuma paziņošanas dienas. Ja tiesvedība netiek sākta tiesas noteiktajā termiņā vai ja astoņu dienu laikā pēc termiņa beigām prasītājs nepierāda tiesai, kas izdevusi rīkojumu par pagaidu noregulējumu, ka tiesvedība ir sākta, pagaidu noregulējums ar minētās tiesas rīkojumu zaudē spēku nākamajā dienā pēc tam, kad ir beidzies tiesvedības sākšanas termiņš. Ja tiek sākta tiesvedība, pirms prasības pieteikuma iesniegšanas pasludinātais pagaidu noregulējuma paliek spēkā līdz brīdim, kad to atceļ vai (attiecīgos gadījumos) līdz brīdim, kad pirmās instances spriedums kļūst galīgs. Ja prasības pieteikums ir iesniegts noteiktajā termiņā, bet tiesa to ir noraidījusi, pagaidu noregulējums paliek spēkā, līdz beidzas prasības pieteikuma iesniegšanas tiesiskās sekas.

Lēmumu par pagaidu izpildi pieņem pirmās instances tiesa.

Lēmums par aizsardzības pasākumiem tiesai jāpieņem steidzamā kārtā, t. i., ne vēlāk kā astoņu dienu laikā, un rīkojums par aizsardzības pasākumiem nekavējoties jānosūta tiesu izpildītājam, kas sāk tūlītēju izpildi. Apelācijas sūdzībai par tiesas rīkojumu par aizsardzības pasākumiem nav apturošas iedarbības.

Kā aizsardzības pasākumu, pat pirms kreditors sāk tiesvedību pēc lietas būtības, ir iespējams pieprasīt arī Eiropas kontu apklāšanas rīkojumu. Šajā gadījumā īsā laikā jāsaņem tiesvedība pēc lietas būtības.

2.2 Galvenie noteikumi.

Tiesa, saņemot pieteikumu, var izdot rīkojumu par pagaidu noregulējumu, lai novērstu izmaiņas pašreizējā situācijā, ja pēc tam nebūtu iespējams atjaunot sākotnējo situāciju, vai lai saglabātu prasītāja tiesību vēlākas izmantošanas iespēju, vai lai novērstu visus neizbēgamos apgrūtinājumus prasītājam, vai jebkuru citu iemeslu dēļ, kuriem jāpievērš īpaša uzmanība. Pagaidu noregulējums var ietvert pienākumu izpildīt kādu darbību, ko prasītājam būtu tiesības pieprasīt, pamatojoties uz tiesas procesā īstenojamajām tiesībām. Gadījumos, kad ir izpildīti iepriekš minētie nosacījumi, pieteikumu par pagaidu noregulējumu var iesniegt pirms prasības pieteikuma, ja prasītājs pierāda, ka kavēšanās, kas radīsies, iesniedzot pieteikumu pēc prasības ierosināšanas, visticamāk neļaus sasniegt rīkojuma par pagaidu noregulējumu mērķi. Pieteikumā par pagaidu noregulējumu ir jābūt norādei, ka ir izpildīti rīkojuma par pagaidu noregulējumu izdošanas nosacījumi, un tajā jābūt izklāstītiem pamatotiem faktiem, kas apstiprina šo nosacījumu izpildi. Prasītājam ir jākonkrētizē paredzēto pasākumu saturs. Ja pieteikumu par pagaidu noregulējumu iesniedz pirms prasības pieteikuma, prasītājam ir jāiesniedz arī informācija, kas vajadzīga, lai noteiktu, kurai tiesai ir jurisdikcija attiecībā uz lietas ierosināšanu. Jānorāda arī tiesas procesā īstenojamās tiesības. Tiesa pagaidu regulējumam izvirza nosacījumu par nodrošinājuma iemaksu, ja pretējā puse pierāda, ka pieprasīto pasākumu rezultātā tai var rasties apgrūtinājums, kura dēļ pretējai pusei labvēlīga sprieduma gadījumā tā varētu no prasītāja pieprasīt zaudējumu atlīdzināšanu vai agrākā stāvokļa atjaunošanu. Lemjot par nodrošinājuma iemaksu, tiesai jāizvērtē, cik ticami ir pieteikumu pamatojošie fakti. Ja apgrūtinājums nav būtisks, tiesai nebūtu jāpiespriež nodrošinājuma iemaksa. Tiesa izdod rīkojumu par nodrošinājuma iemaksu divos gadījumos. Pirmkārt, ja pretējā puse pieprasa nodrošinājumu un spēj pierādīt, ka tai var rasties apgrūtinājums pieprasītā nodrošinājuma apmērā. Otrkārt, ja nodrošinājumu piedāvā prasītājs un pretējā puse tam piekrīt. Pirmajā gadījumā nodrošinājuma summa atbilst iespējamajam apgrūtinājumam, uz kuru norādījusi pretējā puse. Otrajā gadījumā tā ir summa, kuru piedāvā prasītājs un kurai pretējā puse piekrīt. Ja prasītājs kā nodrošinājumu piedāvā konkrētu summu, tiesa steidzamā kārtā atsevišķā paziņojumā aicina pretējo pusi tai piekrist. Piekrišana nodrošinājuma summai nenozīmē to, ka tiek atzīti fakti, kas tika uzrādīti kā pamats rīkojuma par pagaidu nodrošinājumu izdošanai. Nodrošinājuma iemaksa ietver naudas, vērtspapīru, naudas aizvietošanas līdzekļu vai garantijas deklarācijas (bankas garantijas gadījumā) deponēšanu tiesā. Spriedums jāpasludina par izpildāmu, neņemot vērā apelācijas sūdzības, ja tajā ir noteikts kāds no šiem pienākumiem: pienākums maksāt

uzturīdzekļus vai mūža renti vai veikt citus periodiskus maksājumus ar tādu pašu mērķi, pienākums izbeigt īpašuma robežu pārkāpšanu, pienākums samaksāt prasījumu, ko atbildētājs nav apstrīdējis, pienākums veikt maksājumus, kas izriet no saistībām, kuras noteiktas publiskā aktā vai privātā dokumentā, kam ir pilnīga pierādījuma vērtība, ja ar šiem dokumentiem ir pierādīti apstākļi, kas pamato prasību, un citi nemonētāra rakstura pienākumi gadījumos, kad kavēta izpilde radītu prasītajam nesamērīgi smagus vai grūti aplēšamus zaudējumus un prasītājs ir sniedzis pietiekamu nodrošinājumu. Tiesa var nepiešķirt pagaidu izpildes atļauju, ja pusei ar izpildi uzliktā nasta būtu nesamērīgi lielāka nekā nasta, kas būtu uzlikta otrai pusei, ja pagaidu izpilde netiktu noteikta. Atbildētājam līdz tiesas sēdes beigām jāiesniedz attiecīgs lūgums. Tiesa spriedumu var pasludināt par daļēji izpildāmu, ciktāl tas konkrētajos apstākļos ir iespējams. Atsevišķos un pienācīgi pamatotos izņēmuma gadījumos tiesa var atteikties pasludināt sprieduma pagaidu izpildi attiecībā uz elementiem, kas sprieduma pasludināšanas brīdī vairs nav būtiski. Pagaidu izpilde neietver tiesvedības izmaksas, nesamaksātas procedurālās izmaksas un valstij radušos izdevumus.

Ja dokumentu, ar ko tiek īstenots lēmums par prasījuma izpildi, nevar izdot, bet puse, kas iesniedz pieteikumu par izpildi, apliecina, ka pastāv ticams risks, ka prasījumu vēlāk varētu neapmierināt, tiesa pēc šīs puses pieprasījuma aizsardzības pasākuma veidā var iesaldēt pieprasītos līdzekļus vai uzlikt arestu konkrētiem īpašuma objektiem. Tiesa var noteikt aizsardzības pasākumu, piemēram, ja prasījuma pamatā ir lēmums, saskaņā ar kuru varētu izdot izpildrakstu, bet lēmums vēl nav galīgs vai nav provizoriski izpildāms, vai arī tas ir galīgs, bet vēl nav iestājies tā izpildes termiņš. Aizsardzības pasākumus var noteikt arī attiecībā uz prasībām, kas ir iesniegtas valsts tiesā ar pieteikumu saskaņā ar normatīvo regulējumu, kas attiecas uz laulāto mantu vai patentu, funkcionālu modeļu, pusvadītāju izstrādājumu topogrāfiju, augu šķirņu, preču zīmju, ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu un dizainparaugu aizsardzību vai papildu aizsardzības sertifikātiem, vai autortiesību aizsardzību, vai saskaņā ar 1996. gada Likuma LVII par negodīgas un ierobežojošas tirgus prakses aizliegumu 4. un 6. pantu, saskaņā ar kritērijiem, kas noteikti piemērojamajos tiesību aktos, vai ar citiem pieteikumiem, vienlaikus iesniedzot publisku aktu vai privātu dokumentu, kam ir pilnīga pierādījuma vērtība un kas pamato prasījuma izcelsmi, vērtību un termiņu.

Kā aizsardzības pasākumu ir iespējams pieprasīt Eiropas kontu apķīlāšanas rīkojumu, izmantojot veidlapu, kuras saturs ir izklāstīts Komisijas īstenošanas regulā.

3 Šādu pasākumu priekšmets un būtība?

3.1 Pret kāda veida īpašumu šādus pasākumus var vērst?

Pagaidu noregulējuma gadījumā tiesa izdod rīkojumu par tādu darbību izpildi, kas lūgtas, iesniedzot prasījumu vai pieteikumu par pagaidu noregulējumu. Tas var ietvert jebkādus pieteikumā norādītus prasījumus vai īpašumu. Ja tiesas rīkojums netiek pildīts labprātīgi, tiek nodrošināta piespiedu izpilde. Sākot no šā brīža, atbilstoši izpildes tiesiskajam regulējumam tiek noskaidrots īpašums, kas ir atbrīvots no piespiedu izpildes.

Pagaidu izpilde nozīmē, ka tiek izpildīti pirmās instances tiesā pieņemta pagaidu sprieduma noteikumi. Izpilde var būt vērstā pret visu atbildētāja mantu, ja saskaņā ar izpildes tiesisko regulējumu nav paredzēts atbrīvojums.

Ja ir noteikti aizsardzības pasākumi, ar tiesas rīkojumu ir iespējams uzlikt arestu konkrētiem īpašuma objektiem vai iesaldēt līdzekļus. Ja ir izdots tiesas rīkojums par līdzekļu iesaldēšanu prasījuma izpildei, tiesu izpildītājs nodod rīkojumu parādniekam uz vietas, vienlaikus liekot viņam(-ai) nekavējoties samaksāt attiecīgo summu tieši tiesu izpildītājam. Ja parādnieks atsakās maksāt, tiesu izpildītājs var vērst piespiedu izpildi uz parādniekam piederošo īpašumu un iesaldēt tā kontu, tomēr parādnieka algu un pabalstus drīkst iesaldēt tikai tad, ja viņam(-ai) nav citas mantas, ko varētu izmantot, lai segtu prasījuma summu. Rīkojumi par aresta uzlikšanu konkrētiem objektiem var attiekties uz jebkuru kustamu īpašumu vai īpašumu, kam ir vērtība.

Eiropas kontu apķīlāšanas rīkojuma procedūrās kredītors var iesniegt lūgumu, lai iegūtu informāciju par kontu, un kompetentā iestāde, pamatojoties uz šo lūgumu, mēģina iegūt informāciju par parādnieka kontiem no maksājumu pakalpojumu sniedzējiem, kas pārvalda šos kontus.

3.2 Kādas ir šādu pasākumu sekas?

Pagaidu noregulējuma un pagaidu izpildes gadījumā parādniekam ir jāpilda tiesas rīkojums. Pamatojoties uz rīkojumu, pret parādnieku var sākt izpildes procesu.

Pastāv divu veidu aizsardzības pasākumi, kam ir atšķirīgas sekas. Ja prasījuma izpildei tiek iesaldēti līdzekļi, parādniekam konkrēta summa jānodod tiesu izpildītājam. Ja viņš(-a) to nedara, tiesu izpildītājs īsteno pasākumu, apķīlājot parādnieka īpašumu vai iesaldējot parādnieka kontu tādā apmērā, kas atbilst prasījuma summai. Līdzekļus, kas iekasēti no parādnieka vai procesa gaitā, nevar nodot tās puses rīcībā, kas pieprasa izpildi. Tā vietā šie līdzekļi jāpatur izpildiestādes noguldījumu kontā. Ja objektam ir uzlikts arests, tas būtībā ir apķīlāts, kas nozīmē, ka parādnieks to var turpināt lietot, bet nevar no tā atbrīvoties. Attiecībā uz objektiem papildus var piemērot oficiālu aizturēšanu. Šajā gadījumā tiesu izpildītājs objektus fiziski ieslēdz vai tos pārvalda saņēmējs.

3.3 Cik ilgi šādi pasākumi ir spēkā?

Tiesas rīkojums par pagaidu noregulējumu paliek spēkā līdz brīdim, kad to atceļ vai (attiecīgos gadījumos) līdz brīdim, kad pirmās instances spriedums kļūst galīgs. Ja tiesvedība tiek izbeigta vai tiek izbeigta pēc apturēšanas, pagaidu noregulējums zaudē spēku. Tiesai šis fakts jānorāda rīkojumā, ar kuru izbeidz tiesvedību vai paziņo par tiesvedības izbeigšanu. Tiesvedības pārtraukšana vai apturēšana neietekmē pagaidu noregulējuma sekas.

Pagaidu izpilde nozīmē tiesas spriedumā noteikta pienākuma izpildi, pirms spriedums kļūst galīgs, neatkarīgi no apelācijas sūdzībām. Tādējādi šim pasākumam nav laika ierobežojuma.

Aizsardzības pasākumi paliek spēkā līdz brīdim, kad tiek izdots prasījuma izpildes rīkojums vai tiesa nolemj aizsardzības pasākumu izbeigt.

4 Vai pasākumu var pārsūdzēt?

Ir iespējams iesniegt atsevišķu apelācijas sūdzību par rīkojumu par pagaidu noregulējumu. Uz šādu apelācijas sūdzību iesniegšanu attiecas vispārējie noteikumi. Apelācijas sūdzība jāiesniedz 15 dienu laikā. Apelācijas sūdzība jāiesniedz tiesā, kas pieņēmusi minēto lēmumu. Ja apelācijas sūdzība ir pamatota, tiesa rīkojumu par pagaidu noregulējumu atceļ. Citos gadījumos tiesa rīkojumu var grozīt pēc pieteikuma saņemšanas vai pēc savas iniciatīvas, ja prasītājs samazina prasījuma apmēru.

Tiesai ir pienākums tiesību aktos noteiktajos gadījumos izdot pagaidu izpildes rīkojumu. Puse var lūgt, lai tiesa neizdod rīkojumu par pagaidu izpildi, ja ar to šai pusei tiktu uzlikta nesamērīgi smaga nasta. Pieteikums jāiesniedz tiesā, kas izskata lietu.

Apelācijas sūdzību par rīkojumu par aizsardzības pasākumiem var iesniegt tiesā, kas izskata lietu. Taču apelācijas sūdzībai nav apturošas iedarbības uz rīkojuma izpildi. Puses var iesniegt apelācijas sūdzību 15 dienu laikā pēc rīkojuma pasludināšanas dienas.

Pieteikums par tiesiskās aizsardzības līdzekli pret Eiropas kontu apķīlāšanas rīkojumu vai tā izpildi jāiesniedz tiesā, kas izskata lietu. Uz apelācijas sūdzību par lēmumu par tiesiskās aizsardzības līdzekli attiecas vispārējie noteikumi.

Lapa atjaunināta: 15/01/2024

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietvertu vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.